ISSN 0125-7447

WESR
รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 46 ฉบับที่ 2 : 23 มกราคม 2558 | Volume 46 Number 2 : January 23, 2015

สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

บทความ ทางระบาดวิทยา

ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2557
Injuries and Deaths due to Transport Accidents in New Year Festival 2014

t.pimpa@gmail.com

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ประเทศไทย เป็นประเทศกำลังพัฒนา (upper middle income) ที่กำลังเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในด้านความปลอดภัยทางถนน ทั้งจากการถูกจัดโดยองค์การอนามัยโลก ให้เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศที่มีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงสุด และจากข้อมูลใบมรณะบัตรที่สะท้อนให้เห็นว่า อุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ในปี 2553 - 2555 พบว่าประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนเฉลี่ย 13,953 คนต่อปี (38.2 คนต่อวันหรือประมาณ 2 คนต่อชั่วโมง) โดยในปี 2555 มีผู้เสียชีวิต มี 14,059 คน ในขณะที่ตัวเลขผู้บาดเจ็บรุนแรงที่เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล ปี 2554 สูงถึง 136,544 ราย ร้อยละ 5 ของผู้ป่วยเหล่านี้ (6,827 ราย) ลงเอยด้วยความพิการ ทำให้แต่ละปีมีผู้พิการรายใหม่ 5,000-6,000 คน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ พบว่ามี การเกิดอุบัติเหตุมากขึ้นเป็น 2 เท่าของช่วงปกติ สำหรับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ การไม่สวมหมวกนิรภัย เมาสุรา การไม่คาดเข็มขัดนิรภัย การใช้โทรศัพท์ขณะขับขี่ อาการง่วง เป็นต้น

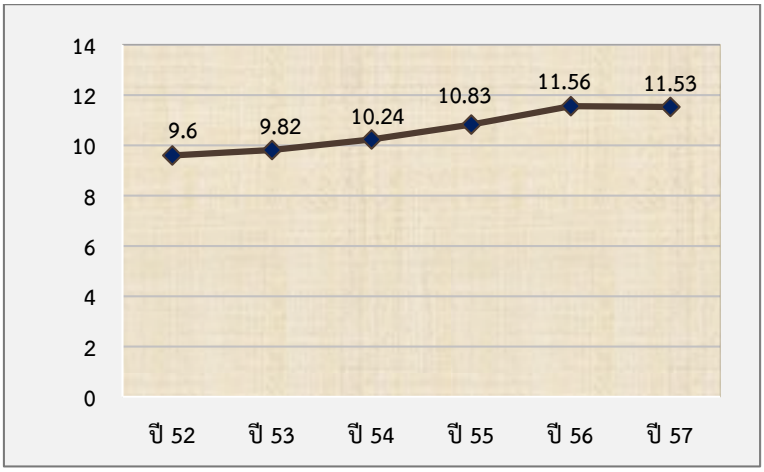

รูปที่ 1 ดัชนีความรุนแรงของอุบัติเหตุทางถนน ปีใหม่ 2552 - 2557

- ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2557 17
- สถานการณ์โรคและภัยที่น่าสนใจในรอบสัปดาห์ที่ 2 ปี พ.ศ. 2558 22
- สรุปการตรวจข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 2 ระหว่างวันที่ 11 - 17 มกราคม 2558 25
- ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 2 ระหว่างวันที่ 11 - 17 มกราคม 2558 27

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ
รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

ส่งบทความ ข้อคิดเห็น หรือพบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล
กรุณาแจ้งมายังกลุ่มจัดการความรู้และเผยแพร่วิชาการ
สำนักระบาดวิทยา
E-mail: panda_tid@hotmail.com หรือ
weekly.wesr@gmail.com

คณะที่ปรึกษา
นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร กุนาศล
นายแพทย์ธวัช จายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ธนรักษ์ ผลิพัฒน์

บรรณาธิการวิชาการ : แพทย์หญิงพิมพ์ภา เตชะกมลสุข

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์

กองบรรณาธิการ
บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รังษีวงศ์ สุวดี ดีวงษ์

ฝ่ายข้อมูล
สมาน สยุมภูรุจินันท์ ศศิธันว์ มาแอเดียน พัชรี ศรีหมอก
สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พิรยา คล้ายพ้อแดง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ พิรยา คล้ายพ้อแดง

ตารางที่ 1 สรุปสถิติอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ 2557 เปรียบเทียบ ปี 2556

ประเด็น	ปี 2557	ปี 2556	เพิ่มขึ้น/ลดลง (+/-)	
			จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนครั้งการเกิดอุบัติเหตุ (ครั้ง)	3,174	3,164	+ 10	+ 0.32
2. ผู้เสียชีวิต (คน)	366	366	-	-
3 .ผู้บาดเจ็บ Admit (คน)	3,375	3,329	+ 16	+ 0.48
4. ผู้บาดเจ็บที่เข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาล (ทั้ง OPD & Admit) (คน)	25,950	25,073	+ 877	+ 3.49
5. ดัชนีความรุนแรง (สัดส่วนผู้เสียชีวิตต่อการเกิดอุบัติเหตุ 100 ครั้ง)				
- ดัชนีความรุนแรงโดยรวม (%)	11.53	11.56		- 0.26
- เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ (%)	66.94	65.37		+ 2.40
6. เมาสุรา				
- วันที่ 31 ธ.ค. 2556	47.86	45.51	-	+2.35
- วันที่ 1 ม.ค. 2557 (สูงสุด)	51.49	46.90	-	+4.56

ข้อมูลศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน, ข้อมูลปีใหม่ 2557

ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน ในปีใหม่ 2557 จำนวนครั้งของการเกิดอุบัติเหตุ 3,174 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 366 ราย และจำนวนผู้บาดเจ็บ 25,950 คน รับไว้รักษาตัวในโรงพยาบาล 3,345 คน ราย พบว่า ร้อยละ 66.94 ของผู้เสียชีวิต เป็นการเสียชีวิต ณ ที่เกิดเหตุ เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.8 กลุ่มอายุ 30-39 ปี เสียชีวิตมากสุด

ดัชนีความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มมากขึ้นตลอด 6 ปี ที่ผ่านมา จากปีใหม่ 2552 – 2557 (ปี 2552 = 9.6, ปี 2557 = 11.53) สาเหตุที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของดัชนีความรุนแรง ได้แก่ การขับรถเร็ว การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกัน (ไม่สวมหมวก ไม่ใช้เข็มขัดนิรภัย) การดื่มแล้วขับ หลับใน เป็นต้น (ดัชนีความรุนแรง หมายถึง การเสียชีวิตจากการเกิดอุบัติเหตุทางถนน โดยคำนวณจากจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ 100 ครั้ง)

ประเภทพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุ

รถจักรยานยนต์ เป็นยานพาหนะที่มีผู้เสียชีวิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.30 รองลงมา คือ รถปิคอัพ ร้อยละ 16.67 อันดับสามเป็นรถเก๋งรถแท็กซี่ ร้อยละ 11.20 ถ้าพิจารณายานพาหนะที่เป็นต้นเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ พบเป็นรถจักรยานยนต์ ถึงร้อยละ 78.75

สาเหตุสำคัญของการบาดเจ็บและเสียชีวิต คือ การดื่มสุรา การขับรถเร็ว และ การไม่สวมหมวกนิรภัย ส่วนใหญ่มักเกิดในช่วงเวลาเย็นถึงเที่ยงคืนซึ่งเป็นช่วงเวลาจำหน่ายสุรา และมักจะเกิดกับผู้ใช้จักรยานยนต์ในชุมชน บนถนน อบต./หมู่บ้านและถนนสายรอง

ช่วงเวลาของการเกิดอุบัติเหตุแยกตามวันและเวลา

ส่วนใหญ่ เกิดอุบัติเหตุในช่วงเวลาเย็นถึงเที่ยงคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาจำหน่ายสุรา (14.00 – 24.00 น.) โดยเฉพาะวันที่ 30 ธ.ค. 2556 - 1 ม.ค. 2557

ผู้บาดเจ็บที่ใช้รถจักรยานยนต์และมีการเมาสุรา จำนวนผู้บาดเจ็บที่ใช้รถจักรยานยนต์ที่เป็นรถต้นเหตุและมีการเมาสุรารร่วมด้วย พบว่า การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาจำหน่ายสุรา (14.00 – 24.00 น.) และเกิดในถนน อบต./หมู่บ้าน รองลงมาเป็นถนนของกรมทางหลวงและทางถนนกรมทางหลวงชนบทตามลำดับ ส่วนในถนนในเมือง (เทศบาล) จะเกิดอุบัติเหตุน้อย ร้อยละ 44.3 ของผู้เสียชีวิต พบว่า มีการดื่มสุรารร่วมด้วย โดยเฉพาะในวันที่ 1 มกราคม 2557 ที่พบสูงถึงร้อยละ 70.6

สัดส่วนการไม่สวมหมวกนิรภัยของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากจักรยานยนต์ แยกตามประเภทถนน ในเทศกาลปีใหม่ 2557 พบว่า ถนนใน อบต./หมู่บ้าน มีผู้ไม่สวมหมวกนิรภัยมากที่สุด ร้อยละ 33.52 โดยในกลุ่มผู้เสียชีวิตมีผู้ไม่สวมหมวกนิรภัยมากที่สุด ร้อยละ 36.73

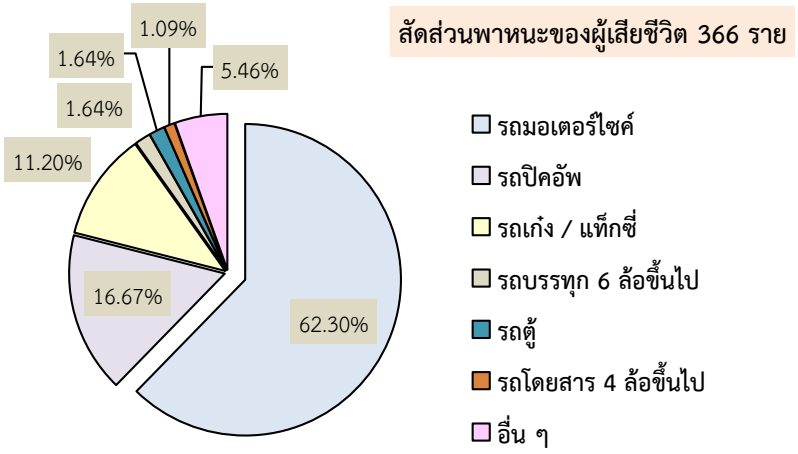

รูปที่ 2 สัดส่วนพาหนะของผู้เสียชีวิต

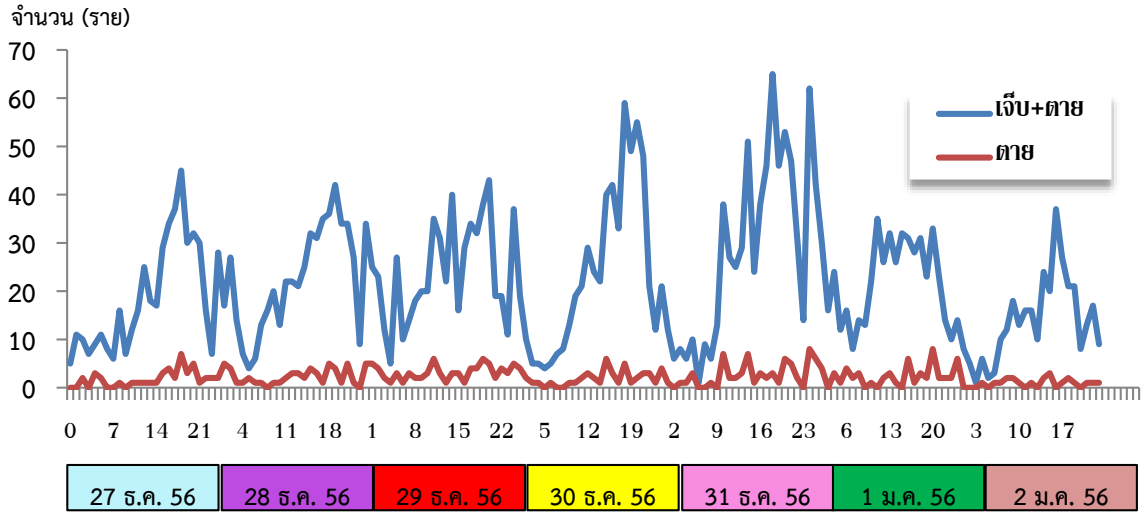

รูปที่ 3 จำนวนผู้บาดเจ็บ admit และ เสียชีวิต แยกตามวันและเวลา

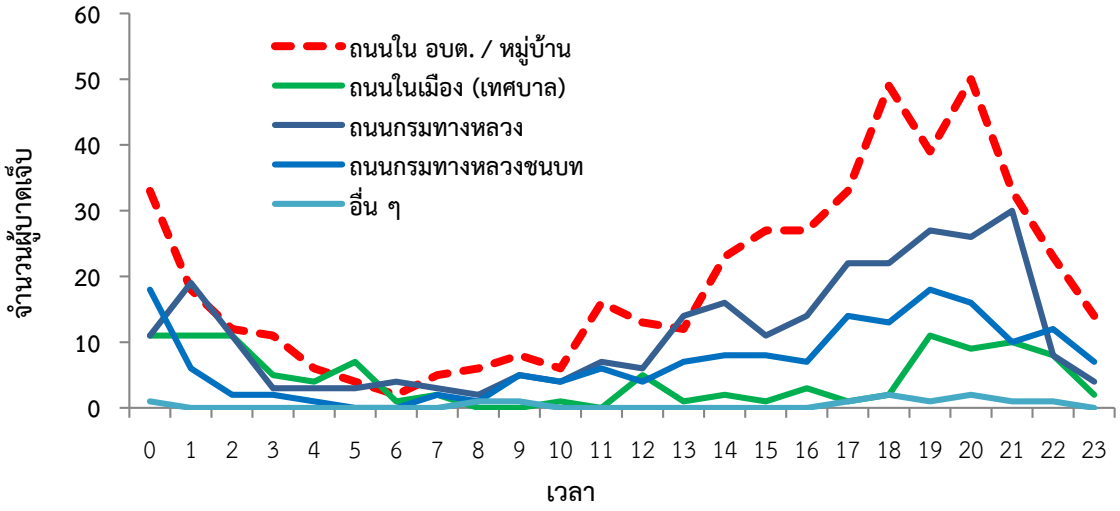

รูปที่ 3 จำนวนผู้บาดเจ็บที่ใช้จักรยานยนต์ที่เป็นรถต้นเหตุและมีการเมาสุราร่วมด้วย แบ่งตามเวลาและประเภทถนน (1035 ราย)

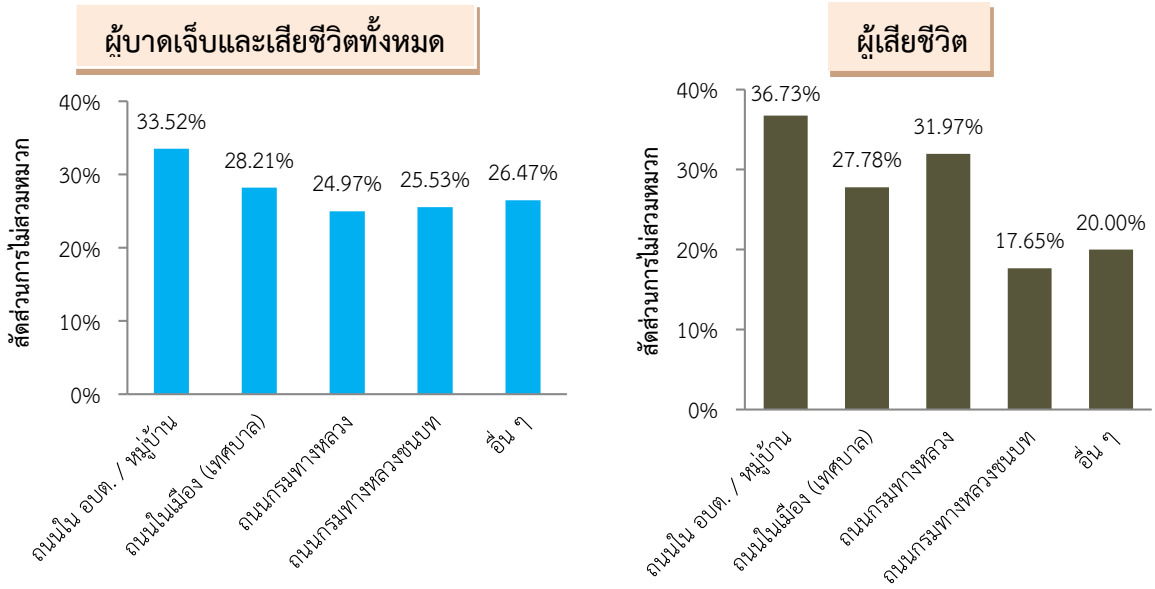

** คำนวณจากที่ผู้ใช้รถจักยานยนต์ที่ทราบการสวมหมวกนิรภัยเท่านั้น

รูปที่ 4 สัดส่วนการไม่สวมหมวกนิรภัยของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากจักรยานยนต์แยกตามประเภทถนน

ข้อพิจารณาและข้อเสนอแนะ

ในช่วงเทศกาลของทุก ๆ ปี ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมรณรงค์และกำหนดมาตรการในรูปแบบต่างๆ เพื่อจะลดจำนวนผู้เสียชีวิตลง แต่อย่างไรก็ตาม ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา ตัวเลขของผู้เสียชีวิตไม่ได้ลดลงมากนัก และเมื่อพิจารณาดัชนีความรุนแรง กลับพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป จึงควรหันมาทบทวนสาเหตุที่เฉพาะเจาะจง พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเฉพาะ ได้แก่

- *การบังคับใช้กฎหมาย* ควรมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง ปรับในอัตราโทษสูงสุดในช่วงเทศกาล และประชาสัมพันธ์กฎหมายเพื่อลดแรงต้านของประชาชน
- *เร่งให้มีมาตรการ* เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงหลักในเรื่อง “ความเร็ว” (สาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ และเสียชีวิต) โดยเฉพาะการสนับสนุนเครื่องตรวจจับความเร็วแบบ Automatic speed camera ที่เพียงพอ

- *การดื่มแล้วขับ*

• เพิ่มการตรวจจับให้มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการดื่มและขับ (ช่วงเวลาที่มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เวลา 14.00 – 24.00 น.) และเข้มงวดตามข้อมูลที่พบว่ามีความเสี่ยงสูงในแต่ละพื้นที่

• กรณีดื่มแล้วขับในผู้ขับขี่อายุน้อยกว่า 20 ปี ควรเพิ่มมาตรการที่จะติดตามลงโทษสถานบันเทิง/ร้านค้า ที่ขายสุราให้กับเด็กที่อายุน้อยกว่า 20 ปีอย่างจริงจัง

• สำหรับกระทรวงสาธารณสุข เสนอให้มีความร่วมมือในระดับชุมชน อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม โดยผ่านทาง อสม./รพ.สต. ในการชี้เป้ากลุ่มเสี่ยงต่อการดื่มแล้วขับในแต่ละชุมชน เป็นรายบุคคล มีการติดตามการทำงานเป็นระบบตั้งแต่ก่อนช่วงเทศกาล โดย สสอ./สสจ. ในการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง และการรณรงค์ให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ให้ความเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานของตนเอง

• สนับสนุนให้ อปท. ปรับบทบาท จากงานบริการ เช่น ตั้งเต็นท์บริการ มาเป็นการทำงานเชิงรุกมากขึ้น เช่น โดยนำอาสาสมัคร (อพปร./อสม.) มากระจายกำลังไปยังจุดเสี่ยงต่าง ๆ ตั้งจุดสกัด เช่น จุดที่มีงานเลี้ยงสังสรรค์ เพื่อสกัดคนเมาสุราไม่ให้ออกมาขับรถ

- *การจัดการข้อมูล*

<u>ส่วนกลาง</u>

• มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเจาะลึก และแจกแจงเป็น “รายจังหวัด” เพื่อให้เห็นปัญหาในเชิงเปรียบเทียบของแต่ละจังหวัด

• เพิ่มการรายงานและวิเคราะห์ “จำนวนครั้ง” ของการเกิดอุบัติเหตุที่มีผู้เสียชีวิต

• ให้มีการติดตามข้อมูลการตายภายหลังเทศกาล 30 วัน เพราะในรายที่ admitted ยังไม่ทราบผลการรักษา อาจมีการตายในภายหลัง

• ให้ตั้งคณะทำงานสอนสวนวิเคราะห์เชิงลึกแบบสหสาขา ภายใต้คณะอนุกรรมการบริหารจัดการข้อมูลและติดตามประเมินผล ในการศึกษากรณีเกิดเหตุการณ์สำคัญ เพื่อหามาตรการแก้ไข

<u>ระดับพื้นที่</u> (จังหวัด , อำเภอ)

• ควรมีการวิเคราะห์แยกรายจังหวัดของตน ในลักษณะเดียวกับภาพรวมของประเทศ เพราะรายละเอียดปัจจัยของแต่ละจังหวัดมีความแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นประโยชน์การเก็บและใช้ข้อมูล โดยให้มีการวิเคราะห์ปัญหาและ “ความเสี่ยงหลัก” พร้อมทั้งกำหนดมาตรการที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

• ให้มีนโยบายที่ชัดเจนจากกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน ให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการปัญหาในพื้นที่ได้ ตั้งแต่การจัดการข้อมูล เพื่อระบุปัญหา ความเสี่ยงหลักที่ต้องจัดการแก้ไข และวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อนำมาวางแผนป้องกันแก้ไข

• รวมทั้งการสอบสวนการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรในกรณีที่มีการเสียชีวิตหรือบาดเจ็บรุนแรงและให้ข้อเสนอแนะมาตรการแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหา

- *การให้บริการ EMS*

• เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและใช้บริการ EMS และหมายเลขแจ้งเหตุ 1669 เพิ่มขึ้น

• ขยายหน่วยบริการให้ครอบคลุมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วย EMS ขั้นพื้นฐาน (FR) ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

• ควรเพิ่มการกระจายรถกู้ชีพกู้ภัยไปตามจุดที่มีความเสี่ยงสูง พร้อมทั้งให้มีการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนไปด้วยในตัว

<u>แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้</u>

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2557. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2558; 46: 17 - 21.

<u>Suggested Citation for this Article</u>

Bureau of Non-Communicable Disease, Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Injuries and Deaths due to Transport Accidents in New Year Festival 2014. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2015; 46: 17 - 21.

****